

«ЧАРОЎНЫЯ РЭЧКІ!»

Рэкі і азёры Беларусі ў легендах і паданнях

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ:
Па гарызанталі: 1. Луг. 7. Мелкае. 8. Рака. 9. Свіцязь. 10. Крапіўнік. 11. Клейменне. 15. Радар. 16. Мора. 17. Крывое. 18. Плён. 19. Гайна. 20. Дзю-жа. 21. Дзяржа. 22. Ялік. 23. Эсэіст. 24. Чарніца. 25. Святая. 26. Штур. 27. Канаплянка. 28. Азон. 29. Заяц. 30. Эрыдан. 31. Цна.

Па вертыкалі: 2. Улас. 3. Венцер. 4. Памяло. 5. Бяздоннае. 6. Крухмал. 7. Клейменне. 8. Клейменне. 9. Клейменне. 10. Крапіўнік. 11. Клейменне. 12. Мора. 13. Крывое. 14. Плён. 17. Ліпна. 18. Гайна. 19. Дзюжа. 20. Дзяржа. 21. Дзяржа. 22. Ялік. 23. Эсэіст. 24. Чарніца. 25. Святая. 26. Штур. 27. Канаплянка. 28. Азон. 29. Заяц. 30. Эрыдан. 31. Цна.

Па гарызанталі: 1. «Зялёны ..., як скуруць вокам, абрусам пышным і шырокім \Абапал Нёмна расцілаўся». (Я. Колас. «Новая зямля»). 7. Не глыбокае, а ... Назва возера, якое знаходзіцца ў Бешанковіцкім раёне: паданне апавядае пра бойку ля гэтага возера Бога з д'яблам. 8. Прыткая ... берагі падрываецца (прык.). 9. Міфічныя насельніцы возера, што ў Карэліцкім раёне: легенда сведчыць, што ў іх ператварыліся жанчыны горада Свіцязь, затопленага вадой. 12. Герадотава ... Так называўся вялізны вадаём, які некалі існаваў на месцы сучаснай Прыпяцкай нізіны. 13. Вялікае возера на Ушаччыне; з такой назвай на Віцебшчыне існуе восем азёр, на Гомельшчыне — пяць і на Магілёўшчыне — тры возеры. 14. Вынік старанняў, дасягненне. 17. Возера ў Сяньненскім раёне, у басейне ракі Чарнагосніца. 18. «Чароўныя рэчкі!» Назвы звяняць і шумяць у вушах: \Проня, і ..., і Ольса, \Бобр, і Уса, і Уша». (П. Панчанка. «Бярэзінскі запаведнік»). 19. Возера на Пастаўшчыне; «Мяне цягнула да Пастаў, \хацелася пабыць ля ...». (Ул. Дубоўка. «І колькі б дзе ні вандраваў»). 20. Чалавек, які праявіў сябе ў якой-небудзь грамадскай дзейнасці. 22. Невялікая шлюпка. 23. Той, хто піша эсэ. 26. Чарада птушак. 27. Возера ў Шумілінскім раёне, у басейне р. Обаль; такую ж назву мае пёўчая птушка сямейства ўюрковых. 29. У паляўнічага часта і ... пудоўым бывае (прык.). 30. Так у Сярэднявеччы называлі Заходнюю Дзвіну. 31. Рака, левы прыток Прыпяці; недалё-

ка ад упадзення ... ў Прыпяць, на гары, жыў, як сведчаць паданні, старажытнарымскі паэт Авідзій.
Па вертыкалі: 2. Аўлас, або ... Беларускі святы, апякун статка, прысвятак якога адзначалі ў лютым. 3. Рыбалоўная сетка ў выглядзе нацягнутага на абручы мяшка. 4. Вёнік з сасновых, яловых галінак, надзеты на доўгую палку. 5. ..., або Бяздоннае. Возера ў Слоніміцкім раёне; з ім звязана паданне пра лютага пана, які кінуў у возера малое дзіцятка. 6. Мучністае рэчыва, якога шмат у бульбе. 10. Зараснік крапівы. 11. Выпальванне знака на скуры жывёлы. 15. Легендарны князь, якому паданне прыпісвае ўзнікненне ракі Заходні Буг і пабудову Камянецкай вежы. 16. Аднадумнасць. 19. Возера на Полаччыне; паводле падання, у гэтым возеры затанула шмат дзяўчат, якія ехалі па лёдзе на санках на вяселле. 21. Чорна-сіняя лясная ягада; аналагічна на Міншчыне называюцца тры ракі і па адной на Магілёўшчыне і Гродзеншчыне, а на Віцебшчыне ёсць возера з такой назвай. 24. ... і Гаўры. У беларускай міфалогіі — два сабакі легендарнага князя Бая, дзякуючы якім узніклі дзве вялікія беларускія рэкі — Дняпро і Дзвіна; паводле падання, ... і Гаўры былі пахаваны на Расоншчыне, ля берага возера Дрыса. 25. ... Вялікая рака; так некалі называлі ў народзе раку Вілію. 28. Газ з рэзкім пахам; ужываецца для ачышчэння вады, паветра.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ, г. Дзяржынск.

УСМІХНЕМСЯ

Мастак-абстракцыяніст не памятае, дзе ў яго карціна, а дзе ён пэндзаль выціраў.

— Як называецца рэчыва, падчас прыёму якога мозг атрафіруецца і перастае адказваць за свае дзеянні?
 — Семачкі!

Калі жонка выходзіла за мяне замуж, яна паабяцала, што ўсё жыццё будзе кахаць толькі аднаго чалавека. Але потым высветлілася, што гэты чалавек — яе мама.

— Я сыходжу ад цябе: ты вечна падколваеш мяне з-за лішняй вагі!
 — Спыніся! Падумай аб нашым дзіцяці!
 — Аб якім дзіцяці?
 — Дык ты не цяжарная?

Камп'ютар — гэта самае сапраўднае зло! Але калі яго выключыць, тут жа актывізуецца два новыя — халадзільнік і тэлевізар.

— Вовачка, як называецца сваякая жывёла, чыё мяса ты звычайна ясі?
 — Соя.

СЁННЯ

Сонца Усход Заход Даўжыня дня

Мінск	8.48	17.02	8.14
Віцебск	8.43	16.46	8.03
Магілёў	8.38	16.52	8.14
Гомель	8.28	16.56	8.28
Гродна	9.02	17.19	8.17
Брэст	8.56	17.26	8.30

Месяц
Поўня 17 лістапада.
Месяц у сузор'і Рака.

Імяніны
Пр. Гаўрылы, Міхаіла, Рафаіла.
К. Марыі, Рэгіны, Альберта, Кандрата, Яна.

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

Віцебск: 749 мм рт.ст., +6..+8°C
Гродна: 746 мм рт.ст., +5..+7°C
Мінск: 739 мм рт.ст., +7..+9°C
Магілёў: 744 мм рт.ст., +4..+6°C
Брэст: 744 мм рт.ст., +5..+7°C
Гомель: 748 мм рт.ст., +5..+7°C

...у суседзях

Варшава	+6..+8°C	Кіеў	+8..+10°C	Рыга	+6..+8°C
Вільнюс	+8..+10°C	Масква	+1..+3°C	С.-Пецярбург	+4..+6°C

Абазначэнні:
 — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 — слабая геамагнітная бура

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Даты	Падзеі	Людзі
Міжнародны дзень адмовы ад курэння. Адзначаецца ў трэці чацвер лістапада ў многіх краінах свету па ініцыятыве Міжнароднага таварыства анкалагаў пры падтрымцы Сусветнай арганізацыі аховы здароўя. Упершыню быў адзначаны Амерыканскім анкалагічным таварыствам у 1977 годзе.	Сусветны дзень тэлебачання. Абвешчаны Генеральнай Асамблеяй ААН 17 снежня 1996 года ў азнаменаванне правядзення першага Сусветнага тэлевізійнага форуму, які адбыўся ў штаб-кватэры ААН 21 лістапада 1996 года.	1831 год — у Ліёне як пратэст супраць паніжэння зарплат рабочым шваўцаў фабрык успыхнула паўстанне, на чорным сцягу якога красавалі знакіміты і сёння лозунг: «Жыць працуючы або памерці змагаючыся». Нацыянальная гвардыя адмовілася душыць беспарадкі, і праз пару дзён улада ў горадзе перайшла да паўстанцаў. Але праз дзесяць дзён у Ліён увайшлі 36 тысяч салдат, і паўстанне было задушана без якога-небудзь супраціўлення. Гэтае выступленне ліёнскіх ткачоў было кваліфікавана марксістамі як першае ў гісторыі пралетарскае паўстанне, якое, па іх сцвярджэнні, ярка сведчыла пра абуджэнне ў рабочых класавай свядомасці.
1877 год — гэтае вынаходніцтва адкрыла для чалавецтва эру аўдыязапісу. Першы прыбор для запісу і прайгравання гукі — фанограф — быў вынайздзены Томасам Эдысанам у гэты дзень у 1877 годзе. Фанограф уяўляў сабой цыліндр, пакрыты алавянай фольгай. Гук запісваўся на носьбіце ў форме дарожкі.	Першае, што ўдалося запісаць з дапамогай такой тэхнікі, былі словы з песенькі «У Мэры быў баранчык». Вынаходства фанографа прынесла Эдысану вядомасць. На працягу амаль 40 гадоў ён неаднаразова вяртаўся да яго, удасканальваў апарат. Пасля фанографа з'явіліся грамафон і патэфон.	1926 год — спектаклем «У былыя часы» І. Бэна ў Віцебску быў адкрыты Другі беларускі дзяржаўны тэатр (БДТ-2). Труп тэатра склалі выпускнікі Беларускай драматычнай студыі ў Маскве, сярод якіх былі Т. Бандарчык, Л. Мазалеўская, П. Малчануў, С. Станюта, Л. Шынько і іншыя. У 1944 г. тэатру прысвоена імя Якуба Коласа, у 1977-м — званне акадэмічнага. Зараз гэта Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Я. Коласа.
Было сказана	Уладзімір КАРАТКЕВІЧ, пісьменнік, паэт, публіцыст: «Аптымізм беларускі ў тым, што, калі мы, нягледзячы на ўвесь пэсімізм і безнадзейнасць мінулага, усё ж жывём, значыць, у нас ёсць падставы гаварыць аб лепшым будучым».	